

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

00085

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้

NORTH CLIPPING 2556/

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	12 ธ.ย. 2555	22	7829	5

เที่ยวเมืองเขลางค์ เวณมัสการ พระแก้วมรกตดอนเต้า

ในอดีตวัดพระแก้วดอนเต้าเคยเป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธ
มหามณีรัตนปฏิมากร หรือ พระแก้วมรกต ในตำนานได้กล่าวว่า เมื่อปี
พ.ศ.1979 ได้มีการพยายามที่จะอัญเชิญพระแก้วมรกตจากเมืองเชียงราย
ไปไว้ที่เชียงใหม่ขบวนช้างที่อัญเชิญมาเกิดตกใจตื่นวิ่งมาทางเมืองลำปาง
จึงทำให้พระแก้วมรกตได้ประดิษฐานอยู่ที่วัดพระแก้วดอนเต้า กระทั่งถึงปี
พ.ศ.2011 จึงได้อัญเชิญไปสู่นครเชียงใหม่

นอกจากพระแก้วมรกตแล้ว ที่วัดพระแก้วดอนเต้ายังเป็นต้นตำนาน
ของพระแก้วดอนเต้า พระพุทธรูปสำคัญคู่เมืองลำปางอีกองค์หนึ่ง ใน
ตำนานกล่าวว่า ที่วัดพระแก้วดอนเต้าแห่งนี้เป็นวัดโบราณยังหาพระพุท
ธรูปบูชาประจำวัดไม่ได้ ในเวลานั้นมีนางเทวดาองค์หนึ่งได้ลงมาเกิดเป็น
มนุษย์ชื่อว่า นางสุชาดา เพื่อที่จะอุปัฏฐากพระมหาชินธาตุเจ้า

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	12 ก.ย. 2555	22	7829	5

ครั้งหนึ่งพระมหาเถระเจ้าอาวาสผู้ปกครองวัดนั้น ดำริจะแกะสลักพระด้วยไม้แก่นจันทน์ แต่หาไม้แก่นจันทน์ไม่ได้ พญานาคจึงเนรมิตแก้วมรกตเข้าไปไว้ในลูกแตงโมและนำไปวางไว้ในสวนดอกไม้ของนางสุชาดา เมื่อนางสุชาดาได้พบจึงนำแตงโมไปถวายให้แก่พระเถระ พระมหาเถระจึงพบแก้วมรกตและจะสลักพระพุทธรูปด้วยมรกตนั้น เมื่อพระอินทร์ทราบข่าวจึงได้จำแลงมาขึ้นอาสนาสลักให้และเนรมิตให้เป็นองค์พระปฏิมากรแก้วมรกตอันงดงาม

ต่อมานางสุชาดาถูกท้าวพญาผู้ครองเมืองสั่งให้ประหารชีวิต เพราะมีข้อครหาประกอบมิชฌาจารกับพระมหาเถระ ก่อนที่จะถูกประหารนางสุชาดาได้อธิษฐานว่า หากนางบริสุทธิ์จริงของจงอย่าให้โลหิตตกลงสู่พื้นดิน เมื่อเพชรมาตกลงดาบเลือดของนางได้หายขึ้นไปในอากาศ ท้าวพญาผู้ครองเมืองก็เกิดธรรมสังเวชชอกแตกตาย

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	12 ต.ย. 2555	22	7829	5

ตำนานดังกล่าวกลายเป็นเรื่องเล่าขานเกี่ยวกับประวัติของพระ
แก้วดอนเต้ามาจนถึงปัจจุบัน

วัดพระแก้วดอนเต้ามีประวัติความเป็นมาแต่ดั้งเดิมไม่ปรากฏ
หลักฐานแน่ชัด อาจเป็นเพราะวัดแห่งนี้เป็นวัดเก่าที่สร้างขึ้นในสมัย
ทริภุญไชย ครั้นในช่วงสมัยของอาณาจักรล้านนา วัดนี้ปรากฏเป็นชื่อว่า
วัดพระแก้วชมพู และในสมัยรัตนโกสินทร์วัดนี้มีชื่อว่า วัดเวียงเหนือ
ก่อนจะเปลี่ยนชื่อมาเป็น วัดพระแก้วดอนเต้าสุชาดารามในปัจจุบัน

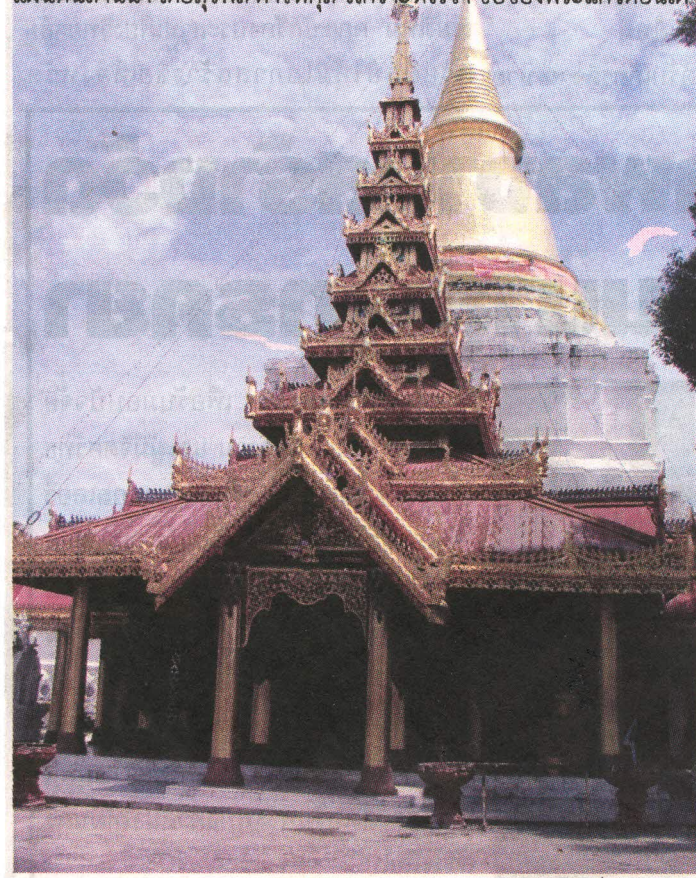
แม้ว่าพระแก้วดอนเต้าจะมีประวัติที่ปรากฏในตำนานที่เกี่ยวข้องกับ
วัดพระแก้วดอนเต้า แต่ปัจจุบันองค์พระแก้วดอนเต้ากลับไปประดิษฐาน
อยู่ที่วัดพระธาตุลำปางหลวง อาจเป็นเพราะว่าวัดพระธาตุลำปางหลวง
นั้นเป็นวัดสำคัญเก่าแก่และเป็นปูชนียสถานคู่บ้านคู่เมือง

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	12 ธ.ย. 2555	22	7829	5

แต่เดิมนั้นวัดพระธาตูลำปางหลวงเป็นวัดที่เคารพสักการะของผู้คนในเขตลุ่มแม่น้ำวัง องค์พระธาตูลำปางหลวงตั้งอยู่ในซากเมืองโบราณที่เรียกว่า “ลัมพกัปปะ” อันเป็นเมืองโบราณที่มีแนวกำแพงเมืองเป็นคันดิน 3 ชั้นและมีคูน้ำล้อมรอบ 2 ชั้น

อย่างไรก็ตามได้มีการกล่าวถึงพระแก้วดอนเต้าไว้ในหนังสือแผ่นดินล้านนา โดยสุรพล ดำริห์กุล วิเคราะห์ไว้ว่า ชื่อของพระแก้วดอนเต้า

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	12 ก.ย. 2555	22	782	5

ไม่ปรากฏอยู่ในตำนานหรือเอกสารและจารึกใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับเมืองลำปางเลย รวมทั้งเอกสารตำนานสำคัญของล้านนา เช่น ชินกาลมาลีปกรณ์, ตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่, ตำนานมูลศาสนาและอื่นๆ นอกเสียจากได้กล่าวไว้ในตำนานของวัดพระแก้วดอนเต้าเท่านั้น จึงเป็นข้อนำสังเกตว่าองค์พระแก้วดอนเต้านั้นปรากฏขึ้นในช่วงเวลาใด อาจเป็นไปได้ว่าองค์พระแก้วดอนเต้าดังกล่าว น่าจะเป็นพระแก้วที่เคยปรากฏอยู่ที่เมืองเชียงแสนและอาจถูกอัญเชิญมาไว้ที่เมืองลำปางพร้อมกับการอพยพของชาวเชียงแสนที่มาอยู่ในเมืองลำปางเมื่อปี พ.ศ.2347 นั้นดูจะเป็นไปได้มากกว่า

สุรพล ดำริห์กุล ยังได้กล่าวอีกว่า เหตุการณ์การสู้รบระหว่างไทยกับพม่าในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24 นั้นบ้านเมืองในล้านนาเกิดความวุ่นวายเสียหาย ทำให้เมืองต่างๆ ถูกทอดทิ้งกลายเป็นเมืองร้าง เมืองลำปางก็เช่นกัน กระทั่งเจ้าพระยาภาณุวงศ์ได้ยกกองทัพไปตีเมืองเชียงแสนและได้เผาเมืองเพื่อมิให้เป็นที่มั่นของข้าศึก จากนั้นจึงได้กวาดต้อนผู้คนให้แยกย้ายไปตั้งถิ่นฐานในที่ต่าง ๆ ซึ่งเชื่อว่าชาวเชียงแสนส่วนใหญ่ถูกส่งให้มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเมืองลำปาง ชาวเชียงแสนนี้เองที่เป็นประชากรสำคัญในการบูรณะฟื้นฟูเมืองลำปางและบูรณะฟื้นฟูวัดอารามต่าง ๆ ในเขตเมือง หลังจากนั้นเป็นต้นมาชื่อของวัดพระแก้วดอนเต้าก็ปรากฏพร้อมกับองค์พระแก้วดอนเต้า

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
เชียงใหม่นิวส์	12 ก.ย. 2555	22	7829	5

ดังนั้นจึงสันนิษฐานได้ว่า ความเกี่ยวพันและสอดคล้องกับการเข้ามาของชาวเชียงแสน จึงน่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของพระแก้วดอนเต้า จึงทำให้แนวคิดที่กล่าวว่า พระแก้วดอนเต้าน่าจะเป็นองค์เดียวกันกับพระแก้วเมืองเชียงแสนนั้น มีความน่าเชื่อถือสูง

เรื่องราวของพระแก้วดอนเต้านั้น มิใช่จะน่าสนใจอยู่ในฐานะที่เป็นสิ่งสักการะอันศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองเท่านั้น แต่จากประวัติความเป็นมาและเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผู้คนในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา นับ เป็นเรื่องที่น่าสนใจมากกว่าและยังช่วยเพิ่มเติมให้ประวัติศาสตร์ของบ้านเมืองในบางช่วงบางตอนนั้นมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น.

จักรพงษ์ คำบุญเรือง
jakrapong@chiangmainews.co.th.